

รายงานการรับทุนฝึกอบรม/สัมมนา/ดูงาน

ส่วนที่ 1: รายละเอียดผู้รับทุน

1.1 ชื่อ/นามสกุล นางสาวอารียาพัชร เพชรรัตน์

อายุ 52 ปี วุฒิการศึกษา/สาขา Ph.D. in Agronomy/Forest Resources

1.2 ตำแหน่ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

ชื่อหน่วยงาน ส่วนวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

โทรศัพท์ 0939969207 E-mail: areeyapat57@yahoo.com

หน้าที่ความรับผิดชอบ: หัวหน้าศูนย์วนวัฒนวิจัยที่ 9 (สงขลา)

1.3 หลักสูตร/สาขา Bamboo Propagation, Cultivation, Plantation Management and Utilization

ณ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระหว่างวันที่ 18-27 สิงหาคม 2568 รวมระยะเวลาเรียน 10 วัน

ส่วนที่ 2 : รายงานเกี่ยวกับหลักสูตร

2.1 เนื้อหาของหลักสูตร "Bamboo Propagation, Cultivation, Plantation Management and Utilization" จัดขึ้นโดยสำนักงานความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) และคณะวนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (KUFF) ระหว่างวันที่ 18-27 สิงหาคม 2568 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีผู้เข้าร่วม 18 คนจาก 10 ประเทศ หลักสูตรนี้จัดในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต และภาคปฏิบัติ โดยเน้นองค์ความรู้และทักษะด้านไม้ ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ ได้แก่

1) ภาพรวมและความสำคัญของไม้

- ไม้เป็นทรัพยากรหมุนเวียน โตเร็ว ใช้ประโยชน์หลากหลาย (ก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ สิ่งทอ อาหาร ฯลฯ) และสอดคล้องกับเศรษฐกิจสีเขียว
- ตลาดไม้โลกเติบโตต่อเนื่อง คาดมูลค่า 88.44 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2030

2) การขยายพันธุ์ไม้ (Propagation)

- การขยายพันธุ์โดยเมล็ด (Reproductive) ช่วยเพิ่มความหลากหลายทางพันธุกรรม ได้กล้าจำนวนมาก แต่การออกดอกไม่สม่ำเสมอและอัตราการงอกแปรผัน
- การขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ (Vegetative) ใช้ส่วนของพืชเพื่อคงลักษณะพันธุ์เดิม โตเร็ว เหมาะสำหรับการผลิตเชิงพาณิชย์ ได้แก่

ตอกิ่งเหง้า (Rhizome cuttings) – แข็งแรง รอดสูง แต่ต้นทุนสูง

ตัดลำเป็นท่อน (Culm cuttings) – ต้นทุนต่ำ ใช้ได้หลายชนิด แต่รอดบางชนิดต่ำ

ตัดกิ่งอ่อน (Branch cuttings) – ประหยัดต้นทุน แต่จำกัดชนิดพันธุ์

ตอนกิ่งแขนง (Air-layering) – รอดสูงถึง 90% แต่ต้องใช้เวลาและทักษะ

- การเพาะและย้ายปลูกควรควบคุมความชื้น แสง และการย้ายกล้าเพื่อเพิ่มอัตราการรอดในแปลงปลูก

3) การจัดการสวนไม้เชิงวนวัฒน (Silviculture & Management)

เน้นสุขภาพและโครงสร้างกอให้ผลผลิตลำ/หน่อยั่งยืน เทคนิคสำคัญ ได้แก่ สางบางลำก่อนฤดูหน่อ บำรุงดิน และควบคุมไฟและวัชพืช

ส่วนที่ 2 : รายงานเกี่ยวกับหลักสูตร (ต่อ)

4) การถนอมรักษาไม้ (Bamboo Preservation)

- วิธีดั้งเดิม: แช่น้ำโคล, รมควัน, ตากตามฤดูกาล
- วิธีสารเคมี: ออบ/อัดสารกันแมลงและเชื้อรา, Pressure treatment

5) ภูมิศึกษาและศึกษาดูงาน

- โครงการฟื้นฟูป่าบนที่สูง มูลนิธิโครงการหลวง (ดอยอ่างขาง) จังหวัดเชียงใหม่ เน้นใช้ไม้ฟื้นฟูป่าและสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน
- ศูนย์การเรียนรู้ด้านป่าไม้และไม้ โครงการหลวง ปางดะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์ทดลองปลูกเพาะพันธุ์ ถ้ายทอดเทคโนโลยี และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน
- เส้นทางศึกษาดูงานอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์ชุมชนบ้านโป่ง ศูนย์เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านหวด อำเภองาว จังหวัดลำปาง และบริษัท Thailand Bamboo จังหวัดปราจีนบุรี

2.2 ท่านคิดว่าหลักสูตรดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อตัวท่าน หรือไม่

✓ เป็นประโยชน์

เหตุผลเพราะ หลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จในการมอบความรู้เชิงทฤษฎีและปฏิบัติอย่างครบถ้วน ทำให้ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการปลูกไม้อย่างยั่งยืนได้ รวมถึงเป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.3 ท่านคิดว่าหลักสูตรดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน หรือไม่ และสามารถนำไปปรับใช้อย่างไร?

✓ เป็นประโยชน์

เหตุผลเพราะ หน่วยงานสามารถนำความรู้และเทคนิคที่ได้จากการอบรมไปปรับใช้เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะความรู้เรื่องการขยายพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดการสวนไม้เพื่อเพิ่มผลผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์ไม้ในเชิงอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 3 : ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคในการรับทุน

3.1 เนื้อหาของหลักสูตรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

✓ เป็นไปตามที่กำหนดไว้

เหตุผล ผู้เข้าร่วมแสดงความพึงพอใจต่อความรู้เชิงทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติที่ได้รับ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการขยายพันธุ์และการจัดการไฟ

3.2 การจัดหลักสูตร (เช่น องค์ประกอบของผู้เข้าร่วมหลักสูตร ผู้บรรยาย ระยะเวลาหลักสูตร ฯลฯ)

การจัดหลักสูตรครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีการบรรยายโดยคณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญจากคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมีการศึกษาดูงานในพื้นที่จริง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เข้าร่วม 18 คนจาก 10 ประเทศเป็นอย่างดี ระยะเวลา 10 วันถือว่าเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ

3.3 การเข้าร่วมหลักสูตรของผู้รับทุน และผู้รับทุนจากประเทศอื่น ๆ (เช่น ภาษา พื้นความรู้ ฯลฯ)

เหมาะสม

- ผู้เข้าร่วมจากหลายประเทศมีพื้นฐานความรู้และทักษะที่หลากหลาย แต่หลักสูตรออกแบบให้เหมาะสมกับทุกระดับความรู้
- การใช้ภาษาและวิธีการสอน (บรรยาย-ฝึกปฏิบัติ) ช่วยให้ผู้เข้าร่วมทุกชาติสามารถเข้าใจเนื้อหาและมีส่วนร่วมได้เต็มที่
- กิจกรรมกลุ่มและการศึกษาดูงานช่วยเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศ

3.4 ความเป็นอยู่ทั่วไป (เช่น การเดินทาง ที่พัก ค่าใช้จ่าย การให้บริการและการอำนวยความสะดวกของสถาบัน ผู้จัดหลักสูตร ฯลฯ)

- การจัดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถาบันและผู้จัดหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ดี มีความสะดวกสบายและปลอดภัย
- การเดินทางไปยังสถานที่อบรมค่อนข้างไกลและใช้เวลานาน ทำให้ผู้เข้าร่วมบางส่วนอาจเหนื่อยล้า
- สภาพอากาศ เช่น ฝนและพายุระหว่างการอบรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสะดวกในการทำกิจกรรมภาคสนาม
- แม้มีข้อจำกัดด้านการเดินทางและสภาพอากาศ แต่ผู้จัดสามารถปรับตารางกิจกรรมและสนับสนุนผู้เข้าร่วมได้ดี ทำให้ผู้เข้าร่วมยังสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

3.5 การติดต่อประสานงานกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ไม่มีปัญหา

ส่วนที่ 4 : ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

หลักสูตรนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคลากรด้านวนศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เนื้อหาหลักสูตรที่ครบถ้วนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมถึงการศึกษาดูงานในพื้นที่จริง เป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้เข้าร่วมในการนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการทำงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หากเป็นไปได้ ควรพิจารณาจัดทำหลักสูตรแบบนี้อีกต่อเนื่องเพื่อขยายเครือข่ายความร่วมมือ และพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรชีวภาพให้แก่บุคลากรจากนานาชาติในอนาคต

(นางสาวอารียาพัชร เพชรรัตน์)

ผู้รายงาน

